

Datum

16 juni 2025

Kenmerk

BBPZ/LS/RBos/25-055

Aan

Tweede Kamer der Staten-Generaal
T.a.v. de vaste Kamercommissie van A&M, cc VRO

Onderwerp

Commissiedebat Vreemdelingen- en asielbeleid

Geachte Kamerleden,

Op 18 juni 2025 debatteert u over het vreemdelingen- en asielbeleid en op 19 juni bespreekt u in uw commissie welke wetsvoorstellen, beleidsvoornemens en andere zaken wel of niet controversieel worden. Aedes is tegen het schrappen van de Spreidingswet, tegen het afschaffen van de voorrang bij huisvesting van statushouders en tegen het schrappen van de taakstelling voor de huisvesting van statushouders, zolang er geen goed werkende alternatieven zijn.

Daarom kunnen we nu niet anders dan bepleiten om het voorgenomen verbod op voorrang bij de huisvesting van statushouders én de afschaffing van de taakstelling controversieel te verklaren. Het zijn ondoordachte en onrealistische plannen die hoge (maatschappelijke) kosten met zich meebrengen en de druk op de asielopvangketen alleen maar verder doen oplopen. Daarbij draagt deze oplossing niet bij aan de woningnood, statushouders moeten nog steeds gehuisvest worden en deze woningen moeten ook gebouwd en verhuurd worden.

Veel zinniger is het om corporaties door te laten bouwen. Het is daarom goed dat de voorgenomen huurbevrozing van tafel is. Maar ondertussen blijft er geld weglekken in de asielopvang. Door op dit moment rond de 19.000 statushouders niet te laten doorstromen naar een goedkope sociale huurwoning maar te huisvesten in dure asielopvang, zoals hotels en vakantieparken. Deze kosten zijn minimaal 36.000 euro per jaar per statushouder. Met duizenden statushouders structureel te lang in de opvang gaat dit over honderden miljoenen euro's. De rekensom is simpel, investeer dit geld in permanente huisvesting en laat statushouders uitstromen, dat is doelmatiger, maatschappelijk veel effectiever en zorgt voor extra woningen.

Verklaar het verbod op voorrang en afschaffing taakstelling controversieel

De adequate huisvesting van statushouders is essentieel voor een goed functionerend asielsysteem. De taakstelling zorgt voor een fair share en evenwichtige spreiding over gemeenten. De voorrang voor statushouders zorgt ervoor dat statushouders snel kunnen uitstromen zodat de druk op de opvang niet te groot wordt. Zonder doorstroming naar reguliere woningen blijven zij onnodig in COA-opvang, wat integratie belemmert, veel geld kost en het hele systeem verstoort. Het verbod op voorrang verergert de nu al enorme problematiek, waar te veel statushouders te lang in de opvang verblijven. De druk op COA en gemeenten zal nog groter worden en het leidt tot slechtere leefomstandigheden in de opvang.

Recent bereikten ons via de media signalen dat er statushouders zijn die de aan hen toegewezen sociale huurwoning illegaal onderverhuren. Dit komt helaas veel vaker voor en net als bij alle andere huurders die dit doen, wijzen we dit ten zeerste af. Met gemeenten samen proberen we woonfraude – die in een overspannen woningmarkt altijd voorkomt – stevig te bestrijden, de illegale onderverhuurder stevig aan te pakken en de woning daarna weer ten goede te laten komen aan een woningzoekende op de wachtlijst.

De financiële gevolgen van vertraagde uitstroom statushouders zijn fors

De financiële consequenties van het niet tijdig laten uitstromen van statushouders zijn niet te onderschatten. De gemiddelde kosten voor een plek in de asielopvang bedragen circa €3.000 per persoon per maand. Daar tegenover staat een sociale huurwoning van gemiddeld €700 per maand, die grotendeels door de statushouder zelf wordt betaald via inkomen of uitkering.

Als één statushouder onnodig twaalf maanden langer in de opvang verblijft, kost dat de overheid minimaal €36.000 extra, per persoon. Bij enkele duizenden mensen loopt dit op tot honderden miljoenen euro's per jaar, zonder dat de onderliggende woningnood wordt opgelost. Die rekensom is helder: investeren in permanente huisvesting is doelmatiger én maatschappelijk veel effectiever.

Alternatieven voor huisvesting statushouders zijn ontoereikend

De alternatieve routes die worden uitgewerkt en waarover wij met A&M en VRO hebben gesproken – zoals woningdelen, particuliere verhuur of huisvesting bij familie – bieden op korte termijn geen realistische oplossing:

- Particuliere verhuur is vaak onbereikbaar voor statushouders vanwege financiële of sociale drempels;
- Woningdelen heeft zeker potentie, maar vergt voor opschaling structurele wetswijzigingen (bijv. rondom toeslagen, uitkeringen en heffingen) en bouwkundige aanpassingen. Dit is veelbelovend maar kost tijd;
- Huisvesting bij bekenden leidt tot risico's op overbewoning en uit beeld verdwijnen van statushouders;
- Doorstroomlocaties vragen investeringen in tijdelijke oplossingen, terwijl de nood aan permanente woningen urgent is.

Woningcorporaties zijn volop aan de slag met het ontwikkelen van bovengenoemde en andere alternatieven, voor alle woningzoekenden. Platform31 (december 2024) schat dat woningcorporaties in de komende 10 jaar 170.000 extra woonruimten kunnen realiseren door hun bestaande woningen beter te benutten. Dat kan via optoppen, hospitaverhuur, woningdelen en woningsplitsen. Dit lukt echter alleen als woningcorporaties, gemeenten, Rijk en andere betrokkenen belemmerende regels wegnemen én actief aan de slag gaan om de bestaande mogelijkheden te benutten. Op korte termijn zal dit nog slechts een beperkte bijdrage leveren in verhouding tot het vraagstuk.

En zolang deze alternatieven niet goed geregeld, gefinancierd en uitvoerbaar zijn, is het onverantwoord om het enige werkende instrument – voorrang en taakstelling – los te laten.

De structurele oplossing: versnel de bouw van betaalbare woningen

De enige duurzame uitweg is het versneld realiseren van betaalbare, permanente woningen.

Woningcorporaties hebben zich gecommitteerd aan het bouwen van 30.000 sociale huurwoningen per jaar en zijn bereid daarin verantwoordelijkheid te nemen.

Maar dan is wél nodig dat:

- Belemmerende en vertragende regelgeving (zoals lange procedures en de VPB-plicht) wordt afgeschaft;
- De rijksoverheid de regie neemt en grootschalige bouwlocaties aanwijst;
- Er ruimte komt voor innovaties zoals woningdelen met bijbehorende beleidsaanpassingen. Zodat de druk van allerlei verschillende gewone woningzoekenden en aandachtsgroepen, waaronder statushouders, op de sociale huursector verlaagd kan worden.

Conclusie

Woningcorporaties willen blijven bijdragen aan een menswaardige, uitvoerbare en betaalbare oplossing voor de wooncrisis. Wij zien ook dat de druk van verschillende aandachtsgroepen, waaronder statushouders, hoog is. Daar moeten oplossingen voor komen, zoals snel meer bijbouwen en woning delen.

Wij vragen u daarom met klem:

- Behoud de taakstelling en voorrangregeling voor statushouders;
- Voorkom verdere verstopping van de asielopvang;
- Investeer in permanente huisvesting in plaats van dure opvang;
- Betrek uitvoerders zoals corporaties structureel bij beleid en wetgeving.

Voor vragen over bovenstaande kunt u contact opnemen met mij of met Richard Bos via r.bos@aedes.nl of op telefoonnummer 06 51 92 60 72.

Met vriendelijke groet,
Aedes vereniging van woningcorporaties

Liesbeth Spies
Voorzitter